

Apărarea drepturilor de autor și a celor conexe

1.Noțiuni generale.

2.Apărarea în ordine civilă.

3Apărarea în ordine administrativă.

4.Apărarea în ordine penală.

Bibliografie:

- 1.*Legea R.M. privind drepturile de autor și drepturile conexe nr.293 din 23.11.94.*
- 2.*Dreptul de autor și drepturile conexe,alcătuitor M.Ciuș, Chișinău,1997.*
3. *Dreptul de autor și drepturile conexe, S.Mămăligă, Chișinău,2000.*
- 4.*Dreptul proprietății intelectuale, V.Volcinschi și D.Chiroșca, Chișinău,2001.*
- 5.*Dreptul de autor, L.Dănilă, Timișoara, 1997.*
- 6.*Dreptul de autor, Y.Eminescu, București 1997.*
- 7.*Dreptul de autor, A.Ionașcu, N.Comșa, N.Mureșan, București, 1989.*
- 8.*Protecția proprietății intelectuale în dreptul român, A.Pricopi și N.Pușcaș, București, 1997.*
- 9.*Dreptul proprietății intelectuale, V.Roș, București, 2001.*
- 10.*Авторское право ,В.Вейнке, Москва, 1979.*
- 11.*Международная охрана авторских прав, Ю.Матвеев, Москва, 1981.*
- 12.*Право интеллектуальной собственности в Росс. Федерации А.Сергеев, Москва, 1982.*
- 13.*Литературная художественная собственность. Р.Дюма, Москва, 1989.*
14. *Авторское право ,Н.Макогонова, Москва, 1999.*
- 15.*Основы авторского права, О.Иоффе, Москва, 1969.*

1.Noțiuni generale.

Printre garanțiile sociale și juridice, un loc deosebit în apărarea drepturilor de autor și drepturilor conexe ocupă apărarea efectuată prin intermediu instanțelor de judecată. Orce persoană are drept de acces la instanțele de judecată și dreptul de a obține o apărare juridică calificată a drepturilor sale.

În literatura de specialitate „apărarea drepturilor de autor cuprinde o totalitate de măsuri, îndreptate spre restabilirea sau recunoașterea dreptului de autor sau apărarea intereselor posesorilor de aceste drepturi în cazul lezării sau contestării lor”.

Dreptul la apărare, în viziunea noastră, este investirea unei persoane cu drepturi, care iar permite să aplice norme juridice pentru a restabili drepturile lezate sau contestate.

Subiecții dreptului la apărare sunt titularii dreptului de autor.

În cazul publicării operei sub un pseudonim sau anonim, drepturile încălcate pot fi apărate de editura ce a publicat opera, de organizațiile de administrare pe principiile colective a drepturilor patrimoniale sau de orice titular al drepturilor de autor și drepturilor conexe.

Contravenient este considerat orice persoană fizică sau juridică care a efectuat acțiuni ce contravin normelor de drept stabilite în legea privind dreptul de autor și drepturile conexe precum și a legislației în vigoare ce reglementează acest gen de relații.

În literatura juridică sunt exemplificate 2 forme de apărare:jurisdicțională și nejurisdicțională.

Apărarea jurisdicțională este activitatea organelor împuternicite de stat pentru a efectua drepturile violate sau contestate.

Forma nejurisdicțională reprezintă niște acțiuni efectuate de subiecții dreptului de autor și drepturilor conexe îndreptate la soluționarea independentă a litigiilor apărute,fără a apela la organele investite cu acest drept.

Drept exemplu poate servi refuzul autorului de a efectua careva modificări în operă,nesanctionate de contractul încheiat.

Forme de apărare a drepturilor civile:recunoașterea acestor drepturi;restabilirea situației existente pînă la încălcarea acestui drept,și curmarea acțiunilor care încalcă acest drept;decernarea spre executarea obligațiilor în natură;încetarea sau modificarea relațiilor de drept;încasarea de la persoana ce a încălcat dreptul a pagubilor comise,iar în cazurile comise de lege sau contract,despăgubiri sub formă de amendă și a altor modalități prevăzute de lege.

Titularul dreptului de autor și drepturilor conexe este în drept să ceară de la persoana care lia violat drepturile,următoarele:

- a).recunoașterea drepturilor sale;
- b).restabilirea situației existente pînă la violarea dreptului și încetarea acțiunii care crează pericolul violării drepturilor;
- c).recuperarea perderilor,inclusiv a câștigului nerealizat;
- d).perceperea venitului realizat de persoana care a violat drepturile de autor prin folosirea lor ilicită.

Persoana culpabilă de violarea dreptului de autor sau a drepturilor conexe poartă răspundere în conformitate cu legislația civilă,administrativă și penală.

Pentru violarea drepturilor personale(morale) autorul are dreptul să ceară prin judecată de la persoana care li-a violat:

- a).introducerea rectificărilor convenite în operă și publicarea în presă sau întrun alt mod despre restabilirea drepturilor violate;
- b).interzicerea publicării operei sau îndeplinirea cerinței de a înceta difuzarea ei și confiscarea exemplarelor publicate;
- c).recuperarea materială a prejudiciului moral în conformitate cu legislația în vigoare(art.38 al Legii privind drepturile de autor și drepturile conexe).

2.Apărarea în ordine civilă.

a).recunoașterea drepturilor de autor și celor conexe.

Se consideră încălcare cazul,cînd în calitate de autor este indicată persoana ce a adus un aport tehnic,financiar și nu creativ.

La judecarea litigiilor privind copaternitatea,instanțele judecătorești urmează să verifice dacă persoanele ce pretind la dreptul de coautor au luat parte la crearea operei și să constate care a fost aportul intelectual creativ adus la opera creată în colaborare,deoarece conform prevederilor art.11 al Legii,copatnitatea a două sau mai multe persoane asupra unei opere apare în cazul în care fiecare din ele,prin înțelegere reciprocă,a contribuit la creația respectivă.

b).repunerea în situația existentă pînă la lezarea drepturilor.

Titularul dreptului de autor și drepturilor conexe este îndreptat să ceară restabilirea situației existente pînă la violarea drepturilor sale doar în cazurile cînd dreptul încălcat poate fi restabilit,adică autorul este în drept să ceară de la editură înlăturarea modificărilor survenite în operă nepublicată,efectuată fără acordul autorului.Este practic imposibil restabilirea dreptului de autor în cazurile cînd opera este publicată și a devenit cunoscută publicului cu modificările neacceptate de autor.În situația dată judecata este în drept să interzică contravenientului publicarea de mai departe a operei sau săl oblige să efectueze un anunț despre comiterea încălcărilor și reabilitarea autorului,interesele căruia au fost încălcate.

c).curmarea acțiunilor ce lezează drepturile sau crează pericol de lezare a acestora.

Pentru a preîntîmpina și leza curmarea drepturilor de autor și drepturilor conexe instanțele de judecată sunt în drept a efectua următoarele acțiuni:

- pînă la examinarea cauzei în fond judecătorul este în drept să interzică reclamantului sau persoanei asupra căreia sunt aduse suficiente probe pentru a presupune că ea este violatorul drepturilor de autor și drepturilor conexe,să efectueze următoarele acțiuni:confecționarea,vînzarea,reproducerea,darea în chirie...
- judecătorul este în drept să pronunțe hotărîrea privind sechestrarea și confiscarea tuturor exemplarelor operelor presupuse că sunt contrafăcute.

În cazul cînd organul de cercetare prealabilă dispune de probe privin violarea drepturilor de autor și drepturilor conexe,este obligat să întreprindă măsurile cuvenite pentru a depista și sechestra:

1. exemplarele de operă și fonograme care se presupune că sunt contrafăcute;
2. materialele și echipamentele destinate pentru confecționarea și producerea acestora;
3. conturile și alte documente care pot servi drept dovezi ale acțiunilor săvîrșite cu încălcarea prezentei legi(art.38(9)al L.privind drepturile de autor și drepturile conexe).

Organele vamale sunt în drept să rețină exemplarele operelor sau fonogramelor lor,dacă acestea sunt introduse sau scoase din țară fără licență.

Art.38 p."c-e" al L.privind drepturile de autor și drepturile conexe stabilește 3 moduri de reparare a prejudiciului cauzat pentru lezarea drepturilor patrimoniale,recuperarea perderilor,perceperea venitului nerealizat, și achitarea unei compensații.

Una din cele mai răspîndite sancțiuni este recuperarea perderilor.

În primul rînd,titularul dreptului de autor și drepturilor conexe este în drept să perceapă tot venitul realizat în urma violării dreptului de autor și drepturilor conexe.Acesta poate fi exprimat în sume bănești.

Al doilea mod de recuperare a pierderilor este achitarea unei compensații.Această compensație se estimează în salarii minimale,mărimea căreia va corespunde cu cea existentă la momentul violării dreptului.

3. Apărarea în ordine administrativă.

Persoanele ce au violat dreptul de autor și drepturile conexe pot suporta și o răspundere administrativă. Conform Codului cu privire la contravențiile administrative "folosirea produselor muncii intelectuale, inclusiv a produselor muncii intelectuale a autorilor străini, fără a încheia contract cu autorii sau succesorii lui de drepturi, încălcarea condițiilor de folosire a produselor muncii intelectuale, inclusiv asupra operei literare de artă sau științifice, folosirea lor în orice alt mod ilicit, precum și constrângerea la copaternitate - atrag după sine aplicarea unei amenzi".

Distrugerea din neglijență a originalului operei de artă plastică, sculptură, a manuscrisului sau a variantei definitive a originalului operei audiovizuale de asemenea atrage după sine aplicarea unei amenzi.

4. Apărarea în ordine penală.

Codul penal prevede pedeapsă în formă de amendă pentru folosirea operelor literare, de artă sau științifice inclusiv a operelor autorilor străini fără a încheia contract cu autorul sau cu succesorii lui în drepturi, încălcarea stipulațiilor legii și a contractului de folosire a acestei opere, însușirea paternității asupra unei opere străine, folosirea lor în oarecare mod ilicit, precum și constrângerea la copaternitate, dacă aceste acțiuni au fost săvârșite după aplicarea unor sancțiuni administrative sau dacă a fost cauzată o daună de proporții mari, precum și distrugerea intenționată a originalului operei de artă plastică, sculptură, a manuscrisului sau a variantei definitive a originalului operei audiovizuale.

Obiecte ale infracțiunii sunt: folosirea operelor dreptului de autor fără încheierea unui contract cu autorul sau cu succesorii lui, însușirea paternității unei opere străine, precum și constrângerea la copaternitate.

Componenta de infracțiuni are un caracter material. Infracțiunea este săvârșită doar dacă a fost cauzată o daună de proporții mari. Dauna de proporții mari poate fi atât morală cât și materială.

Partea subiectivă o constituie intenția directă.

Subiect este persoana ce a atins vârsta de 16 ani.

Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe art.38(12) prevede și răspunderea penală sub formă de privațiune de libertate pentru persoanele vinovate de violarea premeditată a drepturilor de autor și drepturilor conexe, care a fost comisă cu scopul de a obține profit și a cauza prejudicii considerabile titularului dreptului de autor și a drepturilor conexe.